

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Augustini Barbosa ... Collectanea doctorum tam
veterum, quam recentiorum, in ius pontificium universum**

In Qvo Tertivs Et Qvartvs Decretalivm Libri continentur

Barbosa, Agostinho

Lugduni, 1669

De Coniugio Seruorum. Tit. IX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95279](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95279)

lepre, vel morbi gallici, quamvis sit periculum infectionis in prole nascitura, ita Sanch. d. disp. 2.4. n. 25. Rebell. de oblig. infirmit. p. 2. lib. 2. q. 1.9. n. 4. Bonacin. d. punct. 1. n. 9. An autem ubi infectionis periculum cessat, excuset à debito reddendo horror naturalis con-
furgens ex accessu ad coniugem lepra, vel alio morbo horrorem inferente infectam? Affirmative ubi vxor eo morbo laboraret, tantusque horror esset in viro, vt virgam erigi, aptamque copula reddi minimè posset, responderet Sanch. d. disp. 2.4. n. 21.

6 *Excepta causa fornicationis* Dicit hic text. ob solam fornicationis causam licitum esse diuortium ex testi-
monio Christi Domini Matth. 5. & 19. Veritas tamen Catholica in Concil. Trid. sess. 24. de reformat. matrim. canon. 8. definit ut ob aliquas alias causas permissum esse diuortium quoad thorum, seu quoad cohabitationem, ad certum incertumve tempus; unde multipliciter solent declarare DD. prædicta huius text. verba, vt videre est apud Sanch. de Matrim. lib. 1. o. disp. 1.5. n. 2. Quidam dicunt dictionem illam exceptionem non firmare regulam in contrarium circa casus alibi exceptos in iure, vt laudat Euerard. in suis topicis iuris, loco ab exceptione ad reg. n. 5. Alij verò respondent solam fornicationem carnalem esse causam perpetuæ dimissionis, & diuortij absoluti, de quibus Christus loquebatur (diuortium enim non est verum, nisi quod animo constituenda perpetuæ separationis sit, l. diuortio 3. ff. de diuortis). At propter alia crimina non est licita separatio nisi dum ea durant, si enim coniux sanus sit, aut ad peccandum alliciti coniugem, quam ob causam hic diuertat, cessante sanitate, & inductione instauratur Matrimonium. Sed Bellarm. lib. 1. de matrim. c. 14. vers. dicendum est, Maldonat. d. cap. 5. Matth. n. 32. Valent. in suis controuersis, lib. 2. mco, de indissolubilitate matrimonio, c. 6. aliterut bifarie intelligi posse vt coniux à coniuge dimitti valeat. Priori modo quatenus coniux est, id est, ita vt causa dimissionis petita ex ipsamet coniugij natura, sitque propria, & peculiaris ratio solius Matrimonij, & hoc modo sola fornicatio carnalis est causa diuortij, & sic locutus est Christus de causa diuortij, sola enim fornicatio carnalis fidei coniugali, & substantiæ ipsius Matrimonij opponitur. Posteriori modo, vt persona quædam est, cuius consortium contingit alteri esse perniciosum, sicut etiam posset accedere inter alias personas simul habitantes, & hoc modo multe aliæ causæ possent accedere propter quas ius diuinum naturale causa incolumitatis corporis, vel animæ à coniuge discedere concedit.

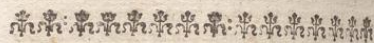
7 Hinc inferitur ratio cur ob fornicationem concedatur diuortium perpetuum, ob alias verò causas solummodo ad tempus, quo durant, quia causa in fornicatione est ex ipsa coniugij natura, eo quòd fides promissa violata est, cum hæc sit perpetua, ita & dimissio, ceteræ autem causæ ex natura ipsius coniugij non sunt perpetuæ, ac proinde tantum dum ipse permanent, permittitur diuortium. Dico ergo in hoc text. agi de ratione peculiari, & propria contractus Matrimonij, & quæ est causa perpetuæ diuortij, atque ita solum concludi huiusmodi causam non esse lepram, non autem non licere ad tempus durationis morbi diuertere, debitumque negare.

S V M M A R I V M.

- 1 Sponsus non tenetur contrahere Matrimonium cum sponsa, quæ post sponsalia incidit in lepram, & num. 2.
- 3 Idem si superueniat morbus contagiosus, vel infirmitas incurabilis.

Sponsus non tenetur contrahere Matrimonium de præsentem cum sponsa, quæ post sponsalia incidit in lepram. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Butr. Anchar. Panorm. Præpos. Alex. de Neuo, Canis. Cuiac. Vin. in ration. lib. 4. iuris Pontif. pag. 59. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 581. remissum Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. August. collect. a. Decret. lib. 4. tit. 8. c. 3. & est post Concil. Lateran. sub Alex. III. p. 50. c. 67.

Hanc eandem conclus. ex hoc text. desumunt Nauar. in man. c. 2. n. 27. vers. 3. Sanch. de Matr. lib. 1. disp. 17. Gutier. eod. tract. c. 32. n. 3. Bonac. eod. tract. q. 1. punct. 8. n. 9. Egid. de Sacram. & cens. tom. 2. disp. 23. dub. 8. n. 66. & 67. Card. Tufsch. tom. 5. concl. 126. n. 6. Molin. de iust. tract. 2. disp. 272. num. 4. & 5. Valer. Regin. in praxi fori penit. lib. 3. n. 263. Scraph. decis. 111. n. 8. Aloy. Ricc. in praxi fori Eccles. resol. 207. in fin. extendentes ad quemlibet morbum contagiosum superuenientem alteri sponso, vt si habeat morbum gallicum, vel ad grauem infirmitatem incurabilem, vt epilepsia, superuenientem.

De Coniugio Seruorum.

TIT. IX.

Super hanc rubr. scripserunt Zabar. Ioan. Andr. Anchar. Butr. Panorm. Præpos. Alex. de Neuo, Durand in breuiario aureo iuris Canon. & in speculo iuris Pontif. sub hoc tit. lib. 4. Stephan. Ranchin. in confirmatione tituli. Decretal. Ioan. de Londis in breuiario sanctorum Canonum, Petr. de Rauennan in compend. iuris Canon. Martin. Mesnat. in epitome Decretal. Dan. Venat. in analysi methodica iuris Pontif. à pag. 544. Goffred. & Host. in summ. huius tit. Alex. Cailan. & Anast. Germon. in paratitulis ad quinque libros Decretal. Barthol. Carchag. in exposit. tit. eiusdem iuris Canon. nouissime Ioan. Honor. lib. 4. summ. in Decretal. omnes sub hoc tit.

De materia huius tituli vide Sot. in 4. disp. 35. q. 2. ex art. 1. Anton. Butr. conf. 64. Nauar. in man. cap. 12. c. n. 33. Paleoth. de nobis & spur. c. 15. Alphens. à Veter. etuce in speculo coniug. p. 1. art. 29. & seq. Mozz. de contractib. tit. de Matrim. §. qui possunt contrahere Matrim. vel non, n. 14. Henric. in summ. lib. 1. c. 10. Conar. de sponsal. p. 2. cap. 3. §. 7. Basil. Pont. de imped. Matrim. c. 23. Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 19. & 29. Gutier. eod. tract. c. 80. cum seqq. Bonac. eod. tract. q. 3. punct. 7. Egid. de Sacram. & cens. tom. 2. disp. 31. dub. 2. Basil. Pont. de Sacram. Matrim. lib. 6. ex c. 42.

S V M M A R I V M.

- 1 Seruus contradicente domino Matrimonium contrahere potest, sed propter hoc non liberatur à seruitutis domino debitis.
- 2 Serui inuitis dominis possunt licite Matrimonio copulari.
- 3 Seruum Matrimonio coniunctum an liceat dominum vendere in longinquam prouinciam ab eptore transferendum.

4 Seruum

- 4 *Servus post contractum Matrimonium minimè eximitur ab obsequiis consuetis domino præstari.*
 5 *Obsequium domini, ac reddere vxori debitum, quando simul non stant, an potius fauendum sit coniugali obligationi, quam domini obsequio, remissum.*

CAP. Dignum est. I. *Adrian.*

- 1 *Servus si inuito, & contradicente domino Matrimonium contrahit, illud tenet, sed debet exhibere domino debita, & consueti servitia. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Host. Butr. Anchar. Panorm. Præpos. Alex. de Neuo, Canis. Cujac. Viu. in ration. lib. 4. iuris Pontif. pag. 59. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 581. remissum Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. August. collect. 1. Decret. lib. 4. tit. 9. c. 1. & est post Concil. Lateran. sub Alex. 1. l. 1. p. 45. c. 3.*

- 2 *Collige ex text. posse seruos innitis dominis licite Matrimonium copulari, ita l. 1. tit. 5. p. 4. Valac. de iure emphyt. q. 37. n. 4. & 5. Henric. in summ. lib. 1. c. 10. n. 4. in med. Azor. instit. moral. p. 2. lib. 4. c. 38. q. 4. Cened. ad Decret. collect. 88. n. 1. Flores ad Gam. Insir. decif. 142. vbi etiam quod potest maritus acculare vxorem seruam, Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 22. Gutier. eod. tract. c. 92. Bonacin. eod. tract. q. 3. punct. 3. n. 7. vbi reddit rationem, quia Matrimonium concessum fuit à iure naturali, & Diuino in remedium concupiscentiæ, & ad propagationem naturæ humanæ, hoc autem ius non potest seruis à dominis auferri, imò graniter peccant domini contra iustitiam positum impediendo seruos ne Matrimonium iueant, aut impediendo eorum maritale commercium post contractum Matrimonium; faciunt enim contra ius tributum illis à natura; ita Gutier. d. c. 92. n. 3. Sanch. d. lib. 7. disp. 21. Basil. Pont. de imped. Matrim. c. 23. §. 2. vers. ex dictis colligitur, & de Matrim. lib. 7. c. 42. n. 5.*

- 3 *Vtrum autem domino liceat vendere seruum Matrimonio coniunctum in longinquam provinciam ab emptore transferendum? questio est dubia, de qua vide Sor. in 4. dist. 35. art. 4. Rebell. de oblig. insir. p. 3. lib. 3. q. 2. n. 10. Sanch. d. lib. 7. disp. 22. Azor. d. c. 38. q. 6. remissum Gutier. d. c. 92. n. 8. Bonac. d. punct. 5. n. 9. Basil. Pont. d. §. 1. vers. secundo colligitur, quos notat ad gloss. infra verbo servitia.*

- 4 *Debita tamen, &c.] Notatur ad hoc, quod servus post contractum Matrimonium minimè eximitur ab obsequiis consuetis domino præstandis, id est, maxime consuetis, vt explicant hic. Host. n. 9. super verbo consueti. Ioan. Andr. n. 4. Ant. num. 7. Anch. n. 5. & Alex. de Neuo n. 12. quos refert Sanch. d. lib. 7. disp. 21. n. 11.*

- 5 *In gloss. Servitia, in princ. Disputat hæc gloss. quando non simul stant obsequium domini, ac reddere vxori debitum, an potius fauendum sit coniugali obligationi, quam domini obsequio, de quo vide Gregor. l. 2. verbo de su señor, & verbo enemiga, tit. 5. p. 4. Petr. de Ledelm. de matrim. q. 52. art. 2. ad fin. Azor. d. c. 38. q. 5. Sanch. d. disp. 21. n. 12. cum seqq. Basil. Pont. d. §. 1. vers. ex dictis colligitur.*

S V M M A R I V M.

- 1 *Matrimonium separatur quando liber ignoranter cum ancilla contraxerit, nisi postea hoc sciens illam cognoverit.*
 2 *Error conditionis seruilis reddit irritum Matrimonium, ampliatur multipliciter.*

- 3 *Error in seruitute adscriptitia, vel originaria non dirimit Matrimonium.*

- 4 *Servitus ignarus coniux an possit propria auctoritate quoad thorum recedere quando seruitutem alterius detegeret, ostenditur.*

- 5 *Matrimonium, quod liber contraxit cum serua ignorans seruam esse, sit validum, si post cognitam seruitutem habeat copulam cum ea, quid attento Concil. Trid. ostenditur.*

- 6 *Serua non potest transire dominium dotis in maritum sine consensu domini.*

- 7 *Matrimonium est nullum ex errore persona, aut conditionis durante ipso errore.*

- 8 *Coniux dubius de seruitute alterius tenetur reddere debitum.*

CAP. Proposuit. II.

Alex. III.

Matrimonium contrahens ignoranter cum ancilla, vbi hoc sciebat, poterit eam dimittere restituta dote, si verò postquam sciebat illam carnaliter cognovisse, non potest. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Host. Butr. Anchar. Panorm. Præpos. Cened. collect. 88. Alex. de Neuo, Canis. Cujac. Viuian. in ration. lib. 4. iuris Pontif. pag. 60. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 572. remissum Ximen. in concord. part. 1. & 2. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decret. lib. 4. tit. 9. cap. 2.

Collige ex text. errorem conditionis seruilis, quando scilicet liber contrahit cum ancilla, vel libera cum seruo reddere irritum Matrimonium, vide Viç. de Sacram. n. 251. & relect. 1. de matrim. n. 10. Henric. in summ. lib. 1. c. 10. n. 3. Gutier. de matrim. c. 90. n. 16. Rebell. de oblig. insir. p. 2. lib. 3. q. 1. sect. 2. Bonacin. de matrim. q. 3. punct. 1. n. 3. & 4. Basil. Pont. de imped. matrim. c. 23. §. 2. Sanch. de matrim. lib. 7. disp. 19. n. 2. vbi n. 3. ampliat, etiam si seruitus ignorata non sit perpetua, sed pro certo tempore concedatur, vt eo scilicet transacto in pristinam redigatur seruitutem, & n. 4. ampliat etiam minimè valere Matrimonium liberi cum ancilla statulibera, cui ex tempore aliquo, vt abhinc biennio, concessa est libertas ignorante libero eam conditionem seruilem, nisi modicum tempus deficiat, vt statulibera plenam acquirat libertatem, tunc enim Matrimonium valebit.

Quo autem iure seruitus ignorata dirimat Matrimonium dissensio est. Nonnulli censent iure naturali id fieri, alij verò cum D. Thoma censent iure tantum Ecclesiastico, quod valde tamen consonum sit iuri naturali, in fauorem scilicet libertatis, & etiam quia statutus seruitutis impediatur multum coniugalis debiti obligationem. Ego tamen cum Basil. Pont. de Sacram. Matrim. lib. 7. c. 43. n. 2. existimo distinctione vtendum. Si enim error seruitutis sit antecedens, & in eum feratur consensus, nubâtque quia liberum existimauit, certum est iure naturali etiam dirimi Matrimonium. At verò cum error seruitutis non dat causam contractui, neque animus expressè quidquam de ea conditione cogitat, in quo casu iure naturali valeret Matrimonium, cum sit error circa qualitatem, nullum est iure tantum Ecclesiastico, vt posterioris sententia. Doctores affirmant. Hæc Basil. Pont. loco citato, vbi n. 3. dicit Matrimonium tenere si adit vel scientia seruitutis, vel saltem opinio, aut probabile dubium, vel affectata ignorantia, quæ in hoc casu scientia æquiparatur.

- 3 Limita in servitute non vera, sed adscriptitia, vel originaria, cuius errorem non dirimere Matrimonium, tenet post multos, quos refert Sanch. d. disp. 19. m. 9. ubi n. 10. resoluit etiam valere Matrimonium cum libera, id est, cum ea, quæ ancilla fuit, iam tamen libertate donata est. Vtrum autem coniux servitutis ignarus possit propria auctoritate quoad thorum recedere quando servitutem alterius detegeret, vide Sanch. d. disp. 19. num. 5. Basil. Pont. d. 5. 5. ubi responderet recedere posse quoad thorum, & etiam quoad habitationem, si scandalum ab sit, aliàs necessarium esse Ecclesiæ iudicium; quod si defectus fuerit probationis, tuta conscientia poterit in partes longinquas recedere, ubi sine illo scandalo inire cum alio coniugia possit. Vtrum verò validum sit Matrimonium contractum à libero cum serva, quæ contrahendo sit libera, ut accidit quando dominus ducit servam suam in eum locum, in quo sit libera per huiusmodi contractum, vide Couar. de sponsalib. p. 2. cap. 3. §. 7. num. 1. Sylvest. verbo Matrimonium 8. q. 2. Henric. d. cap. 10. num. 4. Emman. Sà verbo Matrimonium, tit. de impediment. Matrim. num. 1. & alios citatos à Bonacin. d. punct. 2. num. 3.
- 5 Carnaliter cognovit. Notatur ad hoc, quòd Matrimonium, quod liber contraxit cum serva nesciens servam esse, sit validum si post cognitam servitutem habeat copulam cum ea: hodie verò post Concil. Trid. sess. 24. de reform. Matrim. c. 1. cum præsumptus consensus non sufficiat ad Matrimonium inducendum, nisi post sublatum impedimentum notus consensus contrahentium interueniat coram Parocho & testibus, cessat huius text. dispositio quoad hanc partem, itavt vir liberè contrahens Matrimonium ignoranter cum ancilla, etiam si postquam sibi consiliterit eam esse ancillam, & carnaliter ipsam cognoscat, non est compellendus ut eam sicut uxorem maritali affectione pertractet: vide Cened. ad Decret. collect. 88. n. 2. & pract. quest. lib. 1. q. 30. n. 14. Agid. d. disp. 31. num. 2. 5. Gutier. de Matrim. c. 90. n. 9. Bonacin. d. punct. 2. n. 9. Basil. Pont. d. 5. 2. vers. sed quæret aliquis, & de Matrim. lib. 7. c. 43. n. 5.
- 6 Pro dote concessit. Aduertit D. Barbo. in l. cum dote, §. fin. n. 10. ff. solut. matrim. quòd serva non potest transferre dominium dotis in maritum sine consensu domini, & n. 11. quod servæ non competunt privilegia dotis repetitioni concessa, quia in serva cessat ratio, l. 3. ff. de priuil. cred. cum ipsa non liberos, sed servos procreet Reip.
- 7 In gloss. Audiuit, ibi, non enim cuilibet referenti credere tenetur. Notatur ad hoc, quòd quando Matrimonium est nullum ex errore personæ, aut conditionis, durante eodem errore nunquam censetur ratificatum, nisi audita servitute cum probabili credulitate, ita Host. & Innoc. super illo verbo audiuit, Henric. n. 10. & Anton. num. 5. Sylvest. verbo Matrimonium 8. quest. 3. dist. 2. & alij, quos refert, & sequitur Sanch. de matrim. lib. 2. disp. 36. num. 1. ubi etiam tenet cum Alex. de Neuo hic n. 9. minimè ratificari in foro conscientie, licet verisimiliter credere debuisset si non credit.
- 8 In ead. gloss. ibi, Nunquid Ecclesia debet ei præcipere ut debitum reddat, &c. Notatur ad hoc, quòd coniux dubius de servitute alterius tenetur reddere debitum, sequuntur hic Ioan. Andr. in fine, Butr. n. 6. Anchar. n. 6. Henric. n. 11. & 12. Alex. de Neuo n. 11. Sylvest. verbo Matrimonium 8. q. 3. dist. 24. & 25. Petr. de Ledesma de matrim. q. 45. art. 1. dub. 2. ad ultimum primæ sententia. Sanch. lib. 2. disp. 43. n. 5. cum seqq. ubi n. 8. tenet istam sententiam esse probabiliorem, nempe coniugem in hoc dubio teneri reddere debitum etiam iudice non

præcipiente nec sibi præiudicium inferre; quamvis contrarium, imò non teneri hunc reddere etiam Ecclesia præcipiat, teneantur hic Abb. n. 6. Præpos. num. 10. vers. venio ad secundam. Gregor. l. 4. verbo de partit. tit. 1. p. 4. Couar. de sponsal. p. 2. c. 7. §. 2. in fin. Nanar. in cap. si quis autem, de penit. dist. 7. n. 84. Henric. in sem. lib. 1. c. 10. num. 6. & c. 15. n. 7. Sayr. in claus. Regia, lib. 5. c. 13. n. 40. in fine.

SYMMA RIVM.

- 1 Consuetudo si est in loco quod partus conditionem patris sequatur, natus ex libero, & ancilla liber est, & vi liber matrimonium contrahit.
- 2 Consuetudo legitimè præscripta valet, ut filius non matris, sed patris, aut viri quæ conditionem sequatur.
- 3 Matrimonium liberi cum ancilla ignorato errore conditionis servilis valet si transferit decennium ex quo illa ancilla est in libertatis possessione.
- 4 Maris conditionem de iure Civilis quoad servitutem sequuntur filij.

CAP. Licet. III. Urban. III.

Mulier, quæ ignorans contraxit cum seruo, si i seruus probet suum patrem fuisse liberum, & secundum morem provincie illius, partus sequitur patrem, & à decennio non fuit molestatus in libertate, Matrimonium tenet, quia favore libertatis liber censetur. Colligunt ex Ordinarij, Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabari. Ioan. Andr. Host. Butr. Anchar. Panorm. Præpos. Alex. de Neuo, Canis. Cujac. Viñian. in raium. lib. 4. iuris Pontif. pag. 61. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 582. temissiuè Ximen. in concord. p. 1. & 1. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decret. lib. 4. tit. 9. cap. 3.

Collige ex text. valere consuetudinem, si alicubi legitimè præscripta sit, ut filius non matris, sed patris, aut viri quæ parentis servitutem sequatur, ita in præfenti dicent Butr. n. 3. Abb. num. 2. Anchar. n. 2. & Alex. de Neuo etiam num. 2. Sylvest. verbo Matrimonium 8. q. 2. dist. 3. Lancel. Instit. iuris canon. lib. 1. tit. de nuptiis, §. si quis tamen, verbo leges, Molin. de iustit. tract. 2. disp. 33. ad fin. Sanch. de matrim. lib. 7. disp. 24. n. 9.

Elapso decennio. Ergo valet Matrimonium liberi cum ancilla ignorato errore conditionis servilis, si transferit decennium, ex quo illa ancilla est in libertatis possessione, ut per Tiraq. de præscript. §. 1. gloss. 4. vers. 12. Sanch. d. lib. 7. disp. 11. n. 6. ubi id verisimiliter dicit si ante matrimonium initum ancilla illam iam legitimè præscripserit libertatem, concurrentibus ad eam præscriptionem requisitis; vnde valere Matrimonium cum libera, id est, cum ea, quæ ancilla fuit, iam tamen libertate donata est, tenet Couar. de sponsalibus, p. 2. c. 3. §. 7. num. 1. vers. primum, Vinaldes candel. aureo, p. 1. de matrim. n. 123. Henric. in summ. lib. 11. c. 10. n. 3. in comment. lit. N, Sanch. d. disp. 19. num. 10.

In gloss. Secundum. Notatur ad hoc, quòd de iure communi filij quoad servitutem sequuntur maris conditionem, atque ita si mater ancilla sit, filij sunt servi eius, cuius est mater: & si mater sit libera, filij quoque liberi sunt cuiusque conditionis sit pater, ita pluribus citatis iuribus resolunt Sanch. d. lib. 7. disp. 24. n. 5. Pich. de nobilitate communicata, n. 12. ubi num. 93. dicit quòd partus matrem potius, quam

patrem sequitur, quia mater, quod attinet ad statum ingenuitatis, vel seruitutis, causam partui pluribus temporibus accommodari potest in nanciscenda partui libertate, quam pater ipse, in quo vnicum tantum tempus, nempe generationis considerari poterat, quia illo solo tempore pater est causa potentior, & effectiua.

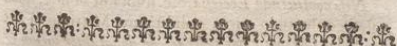
S V M M A R I V M.

- 1 Matrimonium ignoranter contrahens cum serua si deinde cognita ipsius conditione, nec facto, nec verbo consensit, potest aliam ducere.
- 2 Legatus Pape potest indicare de causa Matrimoniali.
- 3 Seruitutis ignorantiam alleganti an incumbat onus probandi.
- 4 Ingenuus si ducat seruam ignorans seruitutis potest cognita seruitute resiliere, non autem serua.

CAP. Ad nostram. IV. & fin.

Innoc. III.

- M**atrimonium ignoranter contrahens cum serua, si deinde cognita ipsius conditione nec facto, nec verbo consensit cum illa, potest aliam ducere. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Butr. Anch. Panorm. Prapof. Alex. de Neuo, Canif. Vin. in rationali lib. 4. inris Pontif. pag. 61. Alagona in compend. inris Canon. pag. 583. remissive Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Anton. August. collect. 2. Decret. lib. 4. tit. 7. c. vnic.
- 2 Apostolica Sedis Legatus, &c. Ergo Legatus Pape potest cognoscere de causa Matrimoniali, vt per Corset. in sing. Matrim. incip. de iure.
- 3 Si constituerit quod miles ignoranter, &c. Notatur ad hoc, quod alleganti ignorantiam seruitutis incumbit onus probandi, vt tenet Henric. in sum. lib. 1. c. 10. n. 5. Verum dicendum est coniungi seruilis conditionis incumbere onus probandi scientiam sue conditionis in altero, & ignorantiam liberi praelum dum contrarium minime probatur, ita Host. hic n. 3. Ioan. Andr. etiam n. 3. Butr. n. 6. Abb. n. 6. Zabarel. in princ. oppos. 1. Alex. de Neuo n. 5. Prapof. n. 4. quos refert, & sequitur Sanch. d. lib. 7. disp. 19. n. 3.
- 4 In gloss. Nec facto, vlt. ibi, sed pone libera contraxit, &c. Notatur ad hoc quod si ingenuus ducat seruam ignorans seruitutis, potest cognita seruitute resiliere, sed si serua velit inuito ingenuo resiliere, cogenda est ab Ecclesia stare Matrimonio, quia ipsa fuit in deceptionis culpa, sequuntur Butr. hic in fin. Anch. n. 4. vers. querit glossa, Panorm. & Alex. de Neuo pariter in fine, Nauar. in man. c. 22. n. 33. Henric. lib. 1. c. 10. num. 5. Sanch. de Matrim. lib. 4. disp. 15. n. 4. vers. 4. vbi etiam resoluit decipientem teneri ante compulsionem Ecclesie stare Matrimonio.

De Natis ex libero ventre.

TIT. X.

SUPER hanc rubr. scripserunt Zabarel. Ioan. Andr. Butr. Anchor. Panorm. Prapof. Alex. de Neuo, Durand. in breuiario aureo inris Canon. & in speculo inris sub hoc tit. lib. 4. Steph. Ranchin. in continuatione tit. Decret. Ioan. de Londis in breuiario sanctorum Canon. Petr.

de Ravenna in compendio inris Canon. Martin. Mefnart. in epitome Decret. Dan. Venat. in analysi methodica inris Pontif. Goffred. & Host. in summa huius tit. Alex. Cassan. & Anastal. Germon. in paratitulis ad quinque libros Decret. Barthol. Cathag. in expositio. inris Canon. nouissime Ioan. Honor. lib. 4. sum. in Decret. omnes sub hoc tit.

S V M M A R I V M.

- 1 Liber est qui nascitur ex libera, vel liberta.
- 2 Ancilla etiam coniugata filius, quamvis patrem habeat liberum, nascitur seruus.
- 3 Filij quare sequantur seruitutem matris, ostenduntur.
- 4 Partus ex ancilla, vi liber sit, sufficit matrem liberam esse tempore conceptionis, natiuitatis, aut medio.
- 5 Indi, & Aethyopes quomodo possunt in seruitutem redigi, ostenduntur.

CAP. Indecens. I. Greg.

Filij nati ex libera, vel liberta sunt liberi, & Ecclesia debet libertatem defendere potius quam impugnare. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Anch. Butr. Panorm. Prapof. Alex. de Neuo, Canif. Cujac. Vin. in rationali lib. 4. inris Pontif. pag. 62. Alagona in compend. inris Canon. pag. 583. remissive Calal. in annor. & Ximen. in concord. p. 1. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 10. cap. vnic. & ab Iuo. c. 16. p. 73. desumitur ex D. Greg. I. lib. 1. epist. 5. registri.

Collige ex text. quod filius ancillae etiam coniugatae quamvis patrem habeat liberum, & ingenuum, nascitur seruus, vt per Henric. in summa lib. 1. c. 20. n. 4. lit. E. nam alij sequuntur seruitutem matris, l. partum 7. C. de rei vendic. ratio est secundum aliquos, quia mater grauida non est satis apta obsequiis domini sui, & pariendo subit periculum mortis, ergo aequitas postulat vt domini, qui priuantur obsequiis, & subeunt periculum damni, & incommodi, sentiant commodum ex partu illius iuxta illud axioma, Qui sentit incommodum, par est vt sentiat commodum, ita Sanch. de matrim. lib. 6. disp. 24. n. 5. Gutier. eod. tract. c. 93. n. 5. sufficit tamen vt partus libertate gaudeat tempore conceptionis, aut natiuitatis, aut medio tempore matrem liberam esse, ita probat text. in §. sed, & si quis, Instit. de ingen. l. & seruorum §. vers. ingenui sunt, ff. de statu homin. gloss. verbo deteriore in c. fin. 32. q. 4. Bonac. de Matrim. q. 3. punct. 3. n. 11. Sanch. d. disp. 24. num. 10. vbi num. 11. intelligit quando ex vi natalium, & status matris est futura liberos libera, aut seruituti subdita, & n. 16. resoluit quaestionem illam si tempore, quo mater se vendidit, vel a patre venundata praegrans esset, an factus sit liber?

Indecens esse credimus, &c. Indi, & Aethyopes, vt constat ex iis, qui a Lusitanis nostris, & Hispanis illuc nauigantibus capiuntur, & emuntur, si existant maiores viginti annorum, possunt se ipsos sua sponte vendere, vel eorum parentes egestate oppressi valent etiam eos vendere, qui tunc ita serui facti possunt licite possideri, aliisque vendi, si tamen fraude, vel dolo homines illi nigri capiuntur, aut vi adducantur, aut allekti, & seducti quibusdam iocalibus, & muliculis ad naves ducantur, tunc nec illi, qui capiunt, nec alij, qui ab eis illos emunt, nec etiam illi, qui modò eos possident tuti sunt in conscientia, sed tenentur eos manumittere, & sua libertati restitueretiam